

1. De titel

De titel is niet geheel correct. Klimaat is deel van het milieu. Klimaat is namelijk een abiotische milieufactor. Milieu is de omgeving met uitwendige voorwaarden en invloeden (zoals klimaat) die voor een organisme van essentieel belang zijn. De correcte term is dus milieugids.

We constateren dat biodiversiteit terecht veel wordt genoemd. Een alternatieve titel kan daarom zijn: milieu en biodiversiteit gids. Of klimaat en natuurgids, als je klimaat wel expliciet wilt noemen, maar naast biodiversiteit ook bodem en waterkwesties aan boord van het spectrum wilt houden.

2. De twinning

Wij bespreken als IUCN NL met DNB al langer de noodzaak van de "twinning" van klimaat en biodiversiteit (door jullie in gesprekken nu vaak natuur genoemd).

We zien hiertoe in de gids duidelijk stappen om deze als risico's met elkaar in verband te brengen. Het zou ook nuttig zijn te erkennen dat klimaat- en biodiversiteitsmaatregelen elkaar soms kunnen bijten. U noemt "greenwashing" in uw gids op p.9. Wij zien greenwashing bijvoorbeeld bij hernieuwbare energieprojecten die niet gedegen rekening houden met aantasting van natuurgebieden en populaties van vogels en vleermuizen. Deze interventies zijn grootschalig en rechtvaardigt een specifieke screening op natuur/biodiversiteitsrisico's. We zien graag dat dit plek in het schema krijgt.

De gids is verder met name gericht op risico's, maar niet op risicobeheersing. De gids kan systematischer oplossingen en acties beschrijven om de risico's te mitigeren en kansen voor klimaatbeheersing en biodiversiteitsbehoud- of herstel te combineren. Dit zou een plek kunnen vinden in bijvoorbeeld de inleiding (p.8), de materialiteitsanalyse (p.13), en bij governance en beloningsbeleid (p.16).

Een voor de hand liggende aanpak is de inzet van nature-based solutions voor klimaatmitigatie en adaptatie. Dit kan verder worden uitgewerkt als veelbelovende oplossing. Ook kan er een voorbeeld van nature-based solutions worden beschreven in de good practices beheersing klimaat- en milieurisico's bobi's (p.83). NB: we zijn ons ervan bewust dat inzet nature-based solutions vaak in combinatie met grijze infrastructuur plaatsvindt, bijvoorbeeld inzake hoogwaterveiligheid.

3. De richtlijnen

In de tekstbox op p.49 met voorbeelden van richtlijnen, standaarden en tools, raden wij aan de IUCN Standard for Nature-based Solutions op te nemen (<https://portals.iucn.org/library/node/49070>). Dit is een internationaal breed gedragen

standaard met definities, indicatoren hoe voortgang van inzet te meten, en in bredere zin effectieve oplossingen te ontwerpen en te realiseren.